

De zorg is geen potje Monopoly

Nederland is een van de rijkste landen ter wereld, met volgens de statistieken de gelukkigste burgers. Diep in z'n hart prijst iedereen zich gelukkig hier te leven. Maar dan vallen er ineens ziekenhuizen om, als banken tijdens een zware economische crisis. Van de ene op de andere dag wordt faillissement aangevraagd. Ontslagen personeel loopt met kartonnen dozen over straat; leveranciers komen spullen terughalen die onbetaald bleken; zieken worden in haast verhuisd; ambulante patiënten weten niet waar hun behandelingen voortgezet worden. De term derdewereldland valt. Maar we leven niet in de derde wereld. Wel weten we sinds afgelopen week dat een basisvoorziening die het verschil tussen leven en dood kan uitmaken, ineens kan verdwijnen. Onbegrijpelijk. Maar het gebeurt.

Ik begrijp de overheid ook niet meer. Je zou denken dat die meteen ingrijpt om zulke ellende te voorkomen. De overheid – en niet de verzekeraar – heeft immers een zorgplicht; dat staat in de Grondwet. Een land dat een bank met miljarden overheidssteun van de ondergang redt, kan best tientallen miljoenen spenderen om een regionaal cruciaal ziekenhuis overeind te houden, toch? Zo'n redding, bij uiterste nood, zou vanzelfsprekend moeten zijn. Maar dat is het niet.

Ik begrijp de minister voor Medische Zorg evenmin. Haast parmantig verklaarde hij na de ziekenhuiscrash dat hij niet van plan was om 'stapels stenen' te redden. Die uitspraak wekte terecht maatschappelijke woede en afkeer. Bruno Bruins begrijpt kennelijk niets van het fenomeen zorg en de menselijke relaties die ermee gemoeid zijn. Hoe kan een bestuurder die eindverantwoordelijk is voor zo'n catastrofe in zijn sector zich zo hufferig opstellen? Was het een grap? Beroerde grap, nog slechtere timing. Was het hem ernst? Onvoorstelbaar dan dat zo'n hork minister wordt. Als Bruno ziek wordt, moet hij vooral op een stapel stenen gaan zitten peinen over zijn onverschillige baggerpraat. En over zijn harteloze beleid dat alle binding met de samenleving verloren heeft.

Ik begrijp ook niet hoe zoveel betrokkenen bij dit faillissement ineens zo schaamteloos hun handen in onschuld kunnen wassen. Niemand voelt zich verantwoordelijk voor de omgevallen ziekenhuizen, geen hond zag het aankomen. De minister zag het niet, de verzekeraars die de financiële stekker eruit trokken ook niet. Het is niet aan ons om het bestuur van zo'n ziekenhuis te wijzen op fouten, zei de grootste betrokken verzekeraar. Zelf herinner ik me dat de wankel economische toestand van het Slotervaart al jaren nieuws is. De huidige eigenaar kreeg 21 miljoen van de overheid om de boel op te lappen. Hoe is het mogelijk dat daarop geen streng toezicht is gehouden? Zelfs als de verzekeraar alarm slaat, gebeurt er niets. Ik begrijp ook niet waarom verzekeraars zoveel macht van de politiek gekregen hebben, als ze die niet kunnen of willen aanwenden om de boel op orde te houden. Maar het gebeurde.

Nog iets onverteerbaars: dat ziekenhuizen in handen vallen van durfkapitalisten die het bezuinigen op zorg als een spelletje zien. Ik herinner me een interview met eigenaar De Winter van twee jaar geleden waarin hij dat spelletje te berde bracht. Hij was niet alleen eigenaar, maar fungeerde ook als bankier van zijn ziekenhuizen. Dat zit zo: in Nederland mogen ziekenhuizen winst maken, maar die winst niet als dividend uitkeren. Om alsnog te verdienen, leende de eigenaar zijn eigen ziekenhuis geld tegen een hoge rente en zo streek hij in de loop der jaren alsnog miljoenen op. Ik begrijp niet hoe de gezondheidszorg kan vervallen tot een

ruig potje Monopoly waarbij een verkeerde worp van de dobbelstenen instellingen laat instorten die elke dag het verschil tussen leven en dood uitmaken. Maar het gebeurt.

In deze vercommercialiseerde zorgwereld is er één groep die het ondanks alles voortreffelijk doet: het personeel. Ik heb in het Slotervaart gelegen en in een ander ziekenhuis, op moeilijke momenten in hun bestaan. Nochtans waren de toewijding en professionaliteit van het personeel hartverwarmend en de specialisten presteerden uitzonderlijk. Ongelooflijk dat deze kwaliteit losgekoppeld kan worden van de economische gezondheid van een ziekenhuis. Maar het gebeurt. Des te gruwelijker dat de ziekenhuisdirecties nu het faillissement verklaren vanuit de gemaakte hoge kosten voor het inhuren van zorgpersoneel. De freelancers in de zorg zouden de boosdoener zijn. Schaamteloze leugens. Jarenlang is er gesold met zorgpersoneel: slechte salarissen, ongekende werkdruk, massaontslagen. Tja, dan oogst je als instelling wat je zaait: het weggepeste personeel komt in tijden van schaarste terug als freelancer met terechte eisen over geld en arbeidsvoorwaarden. Onbegrijpelijk dat er zo gesold is met hen. Maar het gebeurde.

Nadat de Kamer hem aanpakte, leek Bruins eergisteren te beloven dat hij misschien geld wil uittrekken om de basiszorg, de spoedeisende hulp, de verloskundige zorg en het ambulancestation te behouden. Misschien door het toekomstbeeld van mensen in nood onderweg naar verre ziekenhuizen, die in de ambulance sterven, doordat de overheid te beroerd was om het ziekenhuis in de buurt open te houden. Onbegrijpelijk dat zulke dramatische situaties nodig zijn opdat deze minister zich herinnert dat zorg om mensen en hun bestaanszekerheid gaat, maar ook om empathie en medemenselijkheid. Dat is het Nederland van 2018.

1 november 2018

Naam van de auteur is bekend bij de redactie van de Werkgroep